

DECIZIA Nr.23
din 20 ianuarie 2016

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.318 din Codul de procedură penală

Publicată în Monitorul Oficial nr.240 din 31.03.2016

Augustin Zegrean	— președinte
Valer Dorneanu	— judecător
Petre Lăzăroi	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Cristina Teodora Pop	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Ion Vrăbete în Dosarul nr.32/225/2015 al Judecătoriei Drobeta-Turnu Severin, care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.528 D/2015.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 3 noiembrie 2015, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Iuliana Nedelcu, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când, având nevoie de timp pentru a delibera, în temeiul dispozițiilor art.57 și art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Curtea a dispus amânarea pronunțării pentru data de 17 noiembrie 2015 și, ulterior, pentru aceleași motive, pentru data de 18 noiembrie 2015, 15 decembrie 2015, 19 ianuarie 2016 și 20 ianuarie 2016, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 13 februarie 2015, pronunțată în Dosarul nr.32/225/2015, **Judecătoria Drobeta-Turnu Severin a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală**, excepție ridicată de Ion Vrăbete într-o cauză având ca obiect soluționarea unei plângeri formulate împotriva unei soluții de renunțare la urmărirea penală.

4. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se arată că sintagma „interes public” din cuprinsul textului criticat este ambiguă, generatoare de corupție, determină săvârșirea de infracțiuni pentru care legea prevede pedepse de cel mult 7 ani, favorizează infractorii în condițiile în care organele de urmărire penală nu acționează în mod serios în sensul strângerii de probe cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea infractorilor și la determinarea celorlalte elemente ale infracțiunii, și nu permite apărarea sau garantarea proprietății.

5. **Judecătoria Drobeta-Turnu Severin** opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se subliniază faptul că, potrivit art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală, soluția renunțării la urmărirea penală poate fi dispusă doar dacă sunt îndeplinite condițiile expres și limitativ enumerate de legiuitor în cuprinsul textului criticat, motiv pentru care nu se poate susține că acesta poate justifica pronunțarea unor soluții arbitrare.

6. În conformitate cu dispozițiile art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

7. **Avocatul Poporului** apreciază că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă, întrucât este nemotivată. Sunt invocate dispozițiile art.2 alin.(2), art.10 alin.(2) și art.29 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de

vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile părților prezente la dezbatere, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, prevederile art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală. Din analiza excepției de neconstituționalitate, Curtea reține, însă, că autorul critică, în realitate, prevederile art.318 din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins: „(1) *În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani, procurorul poate renunța la urmărirea penală când, în raport cu conținutul faptei, cu modul și mijloacele de săvârșire, cu scopul urmărit și cu împrejurările concrete de săvârșire, cu urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii, constată că nu există un interes public în urmărirea acesteia.*

(2) *Când autorul faptei este cunoscut, la aprecierea interesului public sunt avute în vedere și persoana suspectului sau a inculpatului, conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii și eforturile depuse pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii.*

(3) *Procurorul poate dispune, după consultarea suspectului sau a inculpatului, ca acesta să îndeplinească una sau mai multe dintre următoarele obligații:*

a) *să înlăture consecințele faptei penale sau să repare paguba produsă ori să convină cu partea civilă o modalitate de reparare a acesteia;*

b) *să ceară public scuze persoanei vătămate;*

c) *să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 de zile, în afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate, persoana nu poate presta această muncă;*

d) *să frecventeze un program de consiliere.*

(4) *În cazul în care procurorul dispune ca suspectul sau inculpatul să îndeplinească obligațiile prevăzute la alin.(3), stabilește prin ordonanță termenul până la care acestea urmează a fi îndeplinite, care nu poate fi mai mare de 6 luni sau de 9 luni pentru obligații asumate prin acord de mediere încheiat cu partea civilă și care curge de la comunicarea ordonanței.*

(5) *Ordonanța de renunțare la urmărire cuprinde, după caz, mențiunile prevăzute la art.286 alin.(2), precum și dispoziții privind măsurile dispuse conform alin.(3) din prezentul articol și art.315 alin.(2)—(4), termenul până la care trebuie îndeplinite obligațiile prevăzute la alin.(3) din prezentul articol și sancțiunea nedeplinirii dovezilor la procuror, precum și cheltuielile judiciare.*

(6) *În cazul neîndeplinirii cu rea-credință a obligațiilor în termenul prevăzut la alin.(4), procurorul revocă ordonanța. Sarcina de a face dovada îndeplinirii obligațiilor sau prezentarea motivelor de neîndeplinire a acestora revine suspectului ori inculpatului. O nouă renunțare la urmărirea penală în aceeași cauză nu mai este posibilă.*

(7) *Ordonanța prin care s-a dispus renunțarea la urmărirea penală se comunică în copie persoanei care a făcut sesizarea, suspectului, inculpatului sau, după caz, altor persoane interesate.”*

11. Curtea observă că autorul excepției de neconstituționalitate nu invocă în mod formal în susținerea acesteia un text constituțional pretins încălcat. Cu privire la acest aspect, Curtea constată că, prin Decizia nr.1.313 din 4 octombrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.12 din 6 ianuarie 2012, a reținut că motivarea excepției de neconstituționalitate poate fi făcută nu numai prin indicarea expresă a normei constituționale, ci și prin indicarea principiului constituțional pretins încălcat. În consecință, Curtea reține că autorul excepției, astfel cum rezultă din motivarea acesteia, a invocat neconstituționalitatea dispozițiilor legale citate în raport cu prevederile art.1 alin.(5) și art.126 alin.(1) din Constituție referitoare la calitatea legii și la instanțele judecătorești.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, cu privire la critica potrivit căreia sintagma „interes public” din cuprinsul dispozițiilor art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală este ambiguă, nefiind definită în cuprinsul Codului de procedură penală sau al Codului penal, **Curtea urmează a verifica dacă textul criticat conține suficiente elemente de determinare a conținutului acestei sintagme.**

13. Referitor la cerințele de claritate, precizie și previzibilitate ale legii procesual penale, Curtea Constituțională a statuat în jurisprudența sa, prin **Decizia nr.732 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 27 ianuarie 2015 (paragraful 25)**, că destinatarii normei penale de incriminare trebuie să aibă o reprezentare clară a elementelor constitutive, de natură obiectivă și subiectivă, ale infracțiunii, astfel încât să poată să prevadă consecințele ce decurg din nerespectarea normei și să își adapteze conduita potrivit acesteia. Prin aceeași decizie (paragraful 29), Curtea a reținut că trăsătura esențială a statului de drept o constituie supremația Constituției și

obligativitatea respectării legii (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.232 din 5 iulie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.727 din 15 noiembrie 2001, Decizia nr.234 din 5 iulie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.558 din 7 septembrie 2001, sau Decizia nr.53 din 25 ianuarie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.90 din 3 februarie 2011) și că „Statul de drept asigură supremația Constituției, corelarea tuturor legilor și tuturor actelor normative cu aceasta” (Decizia nr.22 din 27 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.233 din 17 martie 2004), ceea ce înseamnă că aceasta „implică, prioritar, respectarea legii, iar statul democratic este prin excelență un stat în care se manifestă domnia legii” (Decizia nr.13 din 9 februarie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.178 din 26 aprilie 1999). În acest sens, prin **Decizia nr.1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 19 februarie 2014**, paragraful 225, Curtea a reținut că una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative și că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat. Astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate — care pot apela, la nevoie, la statul unui specialist — să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, Decizia nr.743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.579 din 16 august 2011, Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr.447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.674 din 1 noiembrie 2013).

14. Cu privire la aceleași cerințe de calitate a legii, garanție a principiului legalității, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărârile din 4 mai 2000, 25 ianuarie 2007, 24 mai 2007 și 5 ianuarie 2010, pronunțate în cauzele **Rotaru împotriva României (paragraful 52)**, **Sissanis împotriva României (paragraful 66)**, **Dragotoniou și Militaru-Pidhorni împotriva României (paragraful 34)** și **Beyeler împotriva Italiei (paragraful 109)**, a reținut obligativitatea asigurării acestor standarde de calitate a legii drept garanție a principiului legalității, prevăzut la art.7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Astfel, prin Hotărârea pronunțată în Cauza **Sissanis împotriva României (paragraful 66)**, instanța europeană a reținut că sintagma „prevăzută de lege” impune ca măsura incriminată să aibă un temei în dreptul intern, însă vizează, de asemenea, calitatea legii în cauză: aceasta trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. S-a reținut, totodată, că, pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului. În plus, a fost statuat faptul că nu poate fi considerată drept „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite cetățeanului să își controleze conduita; apelând la nevoie la consiliere de specialitate în materie, el trebuie să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă. De asemenea, prin Hotărârea pronunțată în Cauza **Rotaru împotriva României (paragraful 52)**, Curtea a reamintit jurisprudența sa constantă, conform căreia „prevăzut de lege” înseamnă nu doar o anume bază legală în dreptul intern, dar și calitatea legii în cauză: astfel, aceasta trebuie să fie accesibilă persoanei și previzibilă. Totodată, în Hotărârea pronunțată în Cauza **Dragotoniou și Militaru-Pidhorni împotriva României (paragraful 34)**, Curtea de la Strasbourg a statuat că noțiunea „drept” folosită la art.7 din Convenție corespunde noțiunii de „lege” ce apare în alte articole din Convenție; ea înglobează dreptul de origine atât legislativă, cât și jurisprudențială și implică condiții calitative, printre altele, pe cele ale accesibilității și previzibilității.

15. În ceea ce privește sintagma „interes public”, criticată de autorul excepției, Curtea reține că enumerarea în cuprinsul prevederilor art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală a elementelor referitoare la conținutul faptei, la modul și mijloacele de săvârșire, la scopul urmărit, la împrejurările concrete de săvârșire și la urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii, în completarea cărora art.318 alin.(2) din Codul de procedură penală arată că, atunci când autorul faptei este cunoscut, la aprecierea interesului public sunt avute în vedere și persoana suspectului sau a inculpatului, conduita acestuia anterioară săvârșirii infracțiunii și eforturile depuse pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii nu este de natură a clarifica înțelesul sintagmei criticate. Astfel, Curtea constată că sintagma „interes public” nu este determinată de legiuitor prin prevederile art.318 alin.(1) și (2) din Codul de procedură penală, iar elementele enumerate în cuprinsul acestora, drept criterii de determinare a „interesului public”, nu sunt de natură a defini noțiunea anterior referită, acestea constituind criterii de individualizare a pedepselor, în cazul constatării de către o instanță de judecată a săvârșirii unor infracțiuni. În acest sens, prin **Decizia nr.390 din 2 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.532 din 17 iulie 2014** (paragraful 31), Curtea a reținut, în esență, că o noțiune legală poate avea un conținut și înțeles autonom diferit de la o lege la alta, cu condiția ca

legea care utilizează termenul respectiv să îl și definească. S-a reținut, prin aceeași decizie, că, în caz contrar, destinatarul norme este acela care va stabili înțelesul acelei noțiuni, de la caz la caz, printr-o apreciere care nu poate fi decât una subiectivă și, în consecință, discreționară. Având în vedere toate aceste argumente, în ceea ce privește sintagma „interes public” din cuprinsul art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală, Curtea constată că legiuitorul trebuie să prevadă cu exactitate obligațiile pe care le are fiecare organ judiciar, care se impune a fi circumscrise modului concret de realizare a atribuțiilor acestora, prin stabilirea, în mod neechivoc, a operațiunilor pe care acestea le îndeplinesc în exercitarea atribuțiilor lor. În soluționarea cauzei, procurorul nu se poate îndepărta de conținutul acesteia, realizând delimitări ce intră în competența puterii legiuitoare.

16. În consecință, **Curtea constată că textul criticat nu îndeplinește standardele de claritate, precizie și previzibilitate ale legii penale, încălcând principiul legalității procesului penal, reglementat la art.2 din Codul de procedură penală și, prin urmare, prevederile art.1 alin.(5) din Constituție**, care prevăd obligativitatea respectării în România a Constituției, a supremației sale și a legilor. **În acest sens, Curtea constată că legiuitorul trebuie să reglementeze din punct de vedere normativ atât cadrul de desfășurare a procesului penal, cât și competența organelor judiciare și modul concret de realizare a fiecărei subdiviziuni a fiecărei etape a procesului penal.** Cu alte cuvinte, Curtea constată că, în sistemul continental, jurisprudența nu constituie izvor de drept așa încât înțelesul sintagmei criticate să poată fi clarificat pe această cale, deoarece, într-un asemenea caz, judecătorul ar deveni legiuitor.

17. În același sens, Curtea reține că instituția renunțării la urmărirea penală, reglementată la art.318 din Codul de procedură penală, este diferită de instituția reglementată la art.18¹ din Codul penal din 1969, care reglementa posibilitatea aplicării de către procuror sau de către instanța de judecată a unei sancțiuni cu caracter administrativ în situația în care, prin atingerea minimă adusă uneia din valorile apărute de lege și prin conținutul ei concret, fiind lipsită în mod vădit de importanță, aceasta nu prezenta gradul de pericol social al unei infracțiuni. Această distincție are la bază faptul că noțiunea de „interes public în urmărirea penală a unei infracțiuni”, din cuprinsul art.318 din Codul de procedură penală în vigoare, este diferită de cea de „pericol social” al faptei din cuprinsul art.18¹ din Codul penal din 1969. Sub imperiul Codului penal anterior, se proceda la o înlocuire a răspunderii penale cu răspunderea administrativă, în timp ce noua reglementare îi conferă procurorului o competență distinctă, de apreciere a „interesului public” în soluționarea cauzei. Curtea reține că în scopul stabilirii pericolului social al faptelor săvârșite, conform art.18¹ din Codul penal din 1969, procurorul sau instanța de judecată, după caz, era obligat să verifice îndeplinirea criteriilor prevăzute la alin.(1) și (2) ale norme penale anterior referite, putând face aprecieri cu privire la existența elementelor constitutive ale infracțiunii, pe când stabilirea interesului public în urmărirea penală a faptelor comise, conform art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală, poate fi făcută de procuror înainte verificării existenței acestor elemente, cu consecința renunțării la urmărirea penală a unor fapte prevăzute de legea penală, chiar și mai înainte de dovedirea existenței trăsăturilor esențiale ale acestora.

18. În ceea ce privește actul renunțării la urmărirea penală, Curtea constată că acesta presupune hotărârea procurorului de a renunța la realizarea activităților de investigare a infracțiunilor săvârșite și la tragerea la răspundere penală a suspectilor, în situația în care constată săvârșirea de către aceștia a unor fapte prevăzute de legea penală. Având în vedere acest aspect, Curtea urmează a verifica dacă **exercitarea acestei atribuții de către procuror, fără încuviințarea instanței de judecată, nu este de natură a-l plasa pe acesta în situația de a înfăptui un act de justiție, intrând în sfera prerogativelor instanțelor judecătorești.**

19. Analizând dispozițiile procesual penale ce reglementează etapele procesului penal, Curtea constată că urmărirea penală, reglementată prin art.285—341 din Codul de procedură penală, este cea dintâi etapă a procesului penal. Aceasta este premergătoare judecării, se desfășoară conform unei proceduri nepublice și are ca obiect, conform art.285 alin.(1) din Codul de procedură penală, strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea persoanelor care au săvârșit o infracțiune și la stabilirea răspunderii penale a acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată. Potrivit art.55 alin.(1) din Codul de procedură penală, organele de urmărire penală sunt: procurorul, organele de cercetare penală ale poliției judiciare și organele de cercetare penală speciale. De asemenea, conform art.55 alin.(3) din Codul de procedură penală, atribuțiile procurorului în cursul procesului penal sunt următoarele: supraveghează sau efectuează urmărirea penală; sesizează judecătorul de drepturi și libertăți și instanța de judecată; exercită acțiunea penală; exercită acțiunea civilă, în cazurile prevăzute de lege, încheie acordul de recunoaștere a vinovăției, în condițiile legii; formulează și exercită contestațiile și căile de atac prevăzute de lege împotriva hotărârilor judecătorești; îndeplinește orice alte atribuții prevăzute de lege. Totodată, competența procurorului în cadrul procesului penal este reglementată la art.56 alin.(1)—(2) din Codul de procedură penală, conform căruia aceasta constă în conducerea și controlul nemijlocit al activității de urmărire penală a poliției judiciare și a organelor de cercetare penală speciale, prevăzute de lege, și

în supravegherea ca actele de urmărire penală să fie efectuate cu respectarea dispozițiilor legale, precum și în efectuarea oricărui act de urmărire penală în cauzele pe care le conduce și le supraveghează.

20. Spre deosebire de urmărirea penală, etapa judecătii, reglementată prin art.349—477¹ din Codul de procedură penală, are ca finalitate soluționarea fondului cauzei penale. Aceasta este realizată de către instanțele de judecată, ale căror competențe sunt prevăzute la art.35—52 din Codul de procedură penală. Conform art.349 alin.(1) din Codul de procedură penală, rolul instanței de judecată este cel de soluționare a cauzelor deduse judecătii, cu garantarea respectării drepturilor subiecților procesuali și asigurarea administrării probelor, pentru lămurirea completă a împrejurărilor cauzei în scopul aflării adevărului, cu respectarea deplină a legii. Instanța de judecată soluționează cauzele numai pe baza probelor administrate în faza urmăririi penale, potrivit alin.(2) al aceluiași art.349.

21. Codul de procedură penală realizează o delimitare clară a funcțiilor judiciare, prin reglementarea, în mod distinct, a etapelor procesului penal și a competenței organelor implicate în realizarea lor. Aceasta reprezintă o aplicare directă a dispozițiilor art.3 alin.(1) din Codul de procedură penală, dar și a prevederilor art.126 alin.(1) și (2) din Constituție, care prevăd realizarea justiției prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege. În același timp, prevederile art.131 din Legea fundamentală reglementează rolul Ministerului Public, potrivit căroră, în activitatea judiciară, acesta reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor. Potrivit alin.(2)—(3) ale normei constituționale de la art.131, Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii, iar parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare. În acest sens, Curtea reține că, prin **Decizia nr.339 din 18 iulie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.170 din 25 iulie 1997**, a constatat că în dispozițiile cap. VI din titlul III al Constituției, consacrat autorității judecătorești, constituantul a reglementat toate instituțiile care dau expresie puterii judecătorești — instanțe, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii —, dar a recunoscut atributul de înfăptuire a justiției numai **Înaltei Curți de Casație și Justiție și celorlalte instanțe judecătorești stabilite prin lege** și că, atât timp cât legiuitorul nu le-a conferit acestor autorități atributul înfăptuirii justiției, ci doar al participării la realizarea acesteia, ele nu dobândesc prerogativele instanțelor. De asemenea, prin **Decizia nr.924 din 1 noiembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.787 din 22 noiembrie 2012**, Curtea a reținut că Ministerul Public a fost instituit, prin art.131 și 132 din Constituția României, ca o magistratură componentă a autorității judecătorești, având rolul de a reprezenta în activitatea judiciară interesele generale ale societății și de a apăra ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor. Prin aceeași decizie, s-a arătat că procurorii au, ca și judecătorii, statut constituțional de magistrați, prevăzut expres în art.133 și 134 din Legea fundamentală, că aceștia sunt numiți în funcție, ca și judecătorii, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii și că același organ al autorității judecătorești îndeplinește rolul de instanță de judecată în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor. În continuare, Curtea a statuat că independența justiției cuprinde două componente, și anume componenta instituțională (care nu se referă exclusiv la judecători, ci acoperă sistemul judiciar în întregime), cât și independența judecătorului — componenta individuală.

22. În același sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care, prin hotărârile, din 22 mai 1998 și 3 iunie 2003, pronunțate în cauzele **Vasilescu împotriva României** (par. 41) și **Pantea împotriva României** (paragraful 238), a reținut că „tribunal”, în sensul art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, este numai un organ care se bucură de plenitudine de jurisdicție, răspunzând unei serii de exigențe, precum independența față de executiv, ca și față de părțile în cauză, și că nu aceasta este și situația procurorilor din cadrul parchetelor și nici a procurorului general din România și, respectiv, că, *în România, procurorii, acționând în calitate de reprezentanți ai Ministerului Public, subordonați, mai întâi, procurorului general, apoi ministrului justiției, nu îndeplinesc condiția de independență în raport cu puterea executivă*. De altfel, în Hotărârea pronunțată în Cauza **Pantea împotriva României** (paragraful 239), instanța de la Strasbourg a reținut că procurorul care a dispus arestarea preventivă a reclamantului nu era un „magistrat”, în sensul art.5 paragraful 3 din Convenție, și că, în consecință, urmează a se verifica dacă legalitatea măsurii arestării preventive a fost supusă controlului judecătorec și dacă acesta a intervenit „de îndată”, în sensul aceleiași dispoziții din Convenție.

23. Având în vedere aceste argumente, Curtea constată că stabilirea vinovăției inculpatului și aplicarea pedepselor penale sunt de competența instanței de judecată, care beneficiază, în mod exclusiv, de *jurisdictio și imperium*, adică puterea de a „spune” dreptul și de a impune executarea unor pedepse penale prin intermediul hotărârilor pronunțate. Cu privire la o soluție juridică asemănătoare, prin Decizia nr.895 din 17 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.84 din 4 februarie 2016, Curtea a constatat că numai judecătorul dispune de *jurisdictio și imperium*, adică de puterea de a „spune” dreptul și de a impune executarea forțată a hotărârilor/a da hotărâri cu putere

de executare silită [a se vedea, în același sens, și Decizia nr.96 din 24 septembrie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.251 din 17 octombrie 1996, Decizia nr.339 din 18 iulie 1997, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.170 din 25 iulie 1997, sau Decizia nr.189 din 10 octombrie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.92 din 22 februarie 2001, dar și jurisprudența în materie a Curții Europene a Drepturilor Omului, respectiv Hotărârea din 22 mai 1998, pronunțată în Cauza *Vasilescu împotriva României*, paragraful 41, Hotărârea din 6 mai 2003, pronunțată în Cauza *Kleyn și alții împotriva Olandei*, paragraful 190, sau Hotărârea din 15 octombrie 2009, pronunțată în Cauza *Micallef împotriva Maltei* (paragrafele 93—99)].

24. De asemenea, Curtea reține că tot instanțele de judecată, pe baza aceluiași prerogative de *jurisdictio și imperium*, au dreptul ca, în cazul în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art.74—106 din Codul penal, să procedeze la individualizarea pedepselor prin renunțarea la aplicarea pedepsei, potrivit art.80—82 din Codul penal, amânarea aplicării pedepsei, potrivit art.83—90 din Codul penal, sau suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, conform art.91—98 din Codul penal. Aceste atribuții ale instanței sunt exercitate, însă, după parcurgerea etapei urmăririi penale, a etapei camerei preliminare și a judecății în fond. Astfel, renunțarea la aplicarea pedepsei poate fi dispusă atunci când din probele administrate în cauză rezultă cu certitudine gravitatea redusă a infracțiunii și faptul că aplicarea unei pedepse ar fi inoportună din cauza consecințelor pe care le-ar avea asupra persoanei acestuia. Amânarea aplicării pedepsei poate fi dispusă dacă se constată că sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții: pedeapsa stabilită, inclusiv în cazul concursului de infracțiuni, este amenda sau închisoarea de cel mult 2 ani, că infractorul nu a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii, cu excepția cazurilor prevăzute în art.42 lit.a) și b) din Codul penal, sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare, că infractorul și-a manifestat acordul de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității și că aplicarea imediată a unei pedepse nu este necesară, dar se impune supravegherea conduitei sale pentru o perioadă determinată. În fine, instanța poate dispune suspendarea executării pedepsei sub supraveghere dacă constată că pedeapsa aplicată, inclusiv în caz de concurs de infracțiuni, este închisoarea de cel mult 3 ani, că infractorul nu a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii mai mare de un an, cu excepția cazurilor prevăzute în art.42 din Codul penal sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare, că infractorul și-a manifestat acordul de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității, precum și că aplicarea pedepsei este suficientă și, chiar fără executarea acesteia, condamnatul nu va mai comite alte infracțiuni, însă este necesară supravegherea conduitei sale pentru o perioadă determinată. Curtea reține, totodată, că verificarea îndeplinirii acestor condiții de către instanța de judecată se face pe baza unor criterii prevăzute în mod expres în cuprinsul dispozițiilor art.80, art.83 și art.91 din Codul penal, referitoare la persoana infractorului, la conduita avută de acesta anterior săvârșirii infracțiunii, la eforturile depuse pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, la posibilitățile sale de îndreptare.

25. Curtea constată că, în cazul individualizării pedepsei potrivit prevederilor art.74—106 din Codul penal, instanța de judecată aplică sau poate aplica măsuri precum avertismentul, prevăzut la art.81 din Codul penal, în cazul renunțării la aplicarea pedepsei, măsurile de supraveghere și obligațiile prevăzute la art.85 din Codul penal, în cazul amânării aplicării pedepsei, măsurile de supraveghere și obligațiile reglementate la art.93 din Codul penal, în situația suspendării aplicării pedepsei sub supraveghere. De altfel, în situația suspendării executării pedepsei sub supraveghere, conform art.91 din Codul penal, instanța de judecată procedeează la individualizarea și aplicarea unei pedepse, care, însă, va fi executată într-un alt mod decât într-un spațiu de detenție sau prin plata unei amenzi penale.

26. Prin raportare la aspectele anterior invocate, Curtea constată că prin competența procurorului de a renunța la urmărirea penală, conform art.318 din Codul de procedură penală, anterior debutului acestei etape procedurale sau pe parcursul ei, cu consecința netrimiterii în judecată a suspectului sau a inculpatului și a renunțării *ab initio* la aplicarea unei pedepse, îl plasează pe acesta în situația de a „spune” dreptul și de a da o hotărâre susceptibilă de a fi executată, conferindu-i prerogativele de *jurisdictio și imperium* specifice instanțelor de judecată. În acest fel, Curtea constată că, prin aplicarea prevederilor art.318 din Codul de procedură penală, procurorul realizează, în mod direct, un act de justiție, sustrăgând instanțelor judecătorești judecarea cauzelor. Or, se impune ca justiția să fie realizată într-un mod transparent, prin soluționarea cauzelor potrivit principiilor de drept procesual penal reglementate cu privire la desfășurarea ședințelor de judecată. În acest sens, prin Decizia nr.839 din 8 decembrie 2015, (paragraful 21), Curtea a constatat că jurisprudența sa se plasează pe coordonatele unui proces guvernat de principiile contradictorialității, al oralității procedurii și al transparenței actului de justiție, asigurându-se, în acest fel, încrederea cetățeanului în modul de realizare a acestuia, motiv pentru care justiția nu trebuie să fie una ascunsă, secretă, din contră, ea trebuie să asigure participarea efectivă a părților în vederea realizării în mod plener a actului de justiție. Prin aceeași decizie, s-a reținut că legiuitorul trebuie să stabilească, desigur, într-un mod restrictiv motivele în temeiul cărora actul de justiție s-ar realiza fără participarea părților, însă, atunci când sunt dezbătute chestiuni de fond ale

pricinii, acesta nu are îndreptățirea constituțională de a reglementa o procedură care să nu implice posibilitatea părților de a-și prezenta punctele de vedere, susținerile sau cererile, întrucât numai în acest mod poate fi asigurată accesibilitatea procedurii judiciare pentru părți.

27. Nu în ultimul rând, Curtea constată că, potrivit prevederilor art.318 alin.(3) din Codul de procedură penală, după consultarea suspectului sau a inculpatului, procurorul poate dispune ca acesta să îndeplinească una sau mai multe dintre următoarele obligații: să înlăture consecințele fetei penale sau să repare paguba produsă ori să convină cu partea civilă o modalitate de reparare a acesteia; să ceară public scuze persoanei vătămate; să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității, pe o perioadă cuprinsă între 30 și 60 de zile, în afară de cazul în care, din cauza stării de sănătate, persoana nu poate presta această muncă; să frecventeze un program de consiliere. Or, impunând obligațiile anterior enumerate, procurorul se plasează pe poziția de judecător al cauzelor, aplicând măsuri similare pedepselor, printr-un act care nu este nici administrativ, nici jurisdicțional. De altfel, referitor la obligația procurorului, prevăzută la art.318 alin.(3) din Codul de procedură penală, de a proceda la consultarea suspectului sau a inculpatului în vederea dispunerii obligațiilor anterior enumerate, Curtea reține că, prin Decizia nr.1.354 din 10 decembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.887 din 29 decembrie 2008, a constatat că, prin condiționarea de acordul contravenientului a prestării unei activități în folosul comunității, este lipsită de eficiență sancțiunea aplicată pentru comiterea unei fete antisociale, cu consecința încălcării dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituția României, în conformitate cu care „în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”.

28. Analizând condițiile exercitării de către procuror a prerogativelor anterior arătate, Curtea reține că, potrivit art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală, acesta poate renunța la urmărirea penală în cazul infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani. Or, analizând, din acest punct de vedere, condiția astfel reglementată, Curtea constată că acesteia îi este circumscris un număr de **198 de infracțiuni din totalul de 236 de infracțiuni reglementate în Codul penal**, precum și alte numeroase infracțiuni reglementate în legi speciale. Cu titlu exemplificativ, se încadrează în această limită maximă a pedepsei infracțiunile de ucidere din culpă (art.192 din Codul penal), vătămare a fătului (art.202 din Codul penal), lipsire de libertate în mod ilegal (art.205 din Codul penal), actul sexual cu un minor (art.220 din Codul penal), coruperea sexuală a minorilor (art.221 din Codul penal), furtul calificat [în variantele infracționale prevăzute la art.229 alin.(1) și (2) din Codul penal], tâlhăria (art.233 din Codul penal), traficul de migranți [art.263 alin.(1) din Codul penal], cercetarea abuzivă (art.280 din Codul penal), tortura [în varianta infracțională de bază, prevăzută la art.282 alin.(1) din Codul penal], darea de mită (art.290 din Codul penal), traficul de influență (art.291 din Codul penal), delapidarea (art.295 din Codul penal), abuzul în serviciu (art.297 din Codul penal), falsificarea de titluri de credit sau instrumente de plată (art.311 din Codul penal), constrângerea unei persoane să doneze organe, țesuturi sau celule de origine umană [art.156 alin.(2) din Legea nr.95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.652 din 28 august 2015], organizarea sau efectuarea sau prelevării de organe, țesuturi ori celule de origine umană pentru transplant, în scopul obținerii unui folos material (art.157 din Legea nr.95/2006), cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, oferirea, punerea în vânzare, vânzarea, distribuirea, livrarea cu orice titlu, trimiterea, transportul, procurarea, cumpărarea, deținerea ori alte operațiuni privind circulația drogurilor de risc, fără drept [art.2 alin.(1) din Legea nr.143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.163 din 6 martie 2014], folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei [art.18¹ alin.(1) din Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.219 din 18 mai 2000], schimbarea, fără respectarea prevederilor legale, a destinației fondurilor obținute din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei [art.18² alin.(1) din Legea nr.78/2000], folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, care are ca rezultat diminuarea ilegală a resurselor ce trebuie virate către bugetul general al Uniunii Europene sau către bugetele administrate de aceasta ori în numele ei [art.18³ alin.(1) din Legea nr.78/2000].

29. Având în vedere cele anterior arătate, Curtea constată că, în cazul infracțiunilor fără parte vătămată, în ipoteza clasării, ca urmare a renunțării de către procuror la urmărirea penală, nu poate fi cerută continuarea urmăririi penale, conform art.319 din Codul de procedură penală, soluția astfel pronunțată de către procuror nefiind supusă controlului instanței de judecată.

30. Prin urmare, Curtea constată că, prin reglementarea instituției renunțării la urmărirea penală, în maniera prevăzută la art.318 din Codul de procedură penală, legiuitorul nu a realizat un echilibru adecvat între aplicarea principiului legalității, specific sistemului de drept continental, existent în România, și aplicarea principiului oportunității, specific sistemului de drept anglo-saxon, dând prevalență

acestui din urmă, în detrimentul celui dintâi, prin reglementarea printre atribuțiile procurorului a unor acte specifice puterii judecătorești. Astfel, potrivit dispozițiilor art.318 din Codul de procedură penală, procurorul are posibilitatea de a renunța la urmărirea penală și, în consecință, de a se substitui instanței de judecată, în realizarea actului de justiție, în cazul unui număr de aproximativ trei pătrimi din totalul infracțiunilor prevăzute în Codul penal și în legile speciale în vigoare.

31. Curtea constată că, prin stabilirea condiției pedepsei închisorii de cel mult 7 ani, infracțiunile în cazul cărora procurorul poate renunța la urmărirea penală vizează încălcarea unor relații sociale de o importanță majoră și prezintă un pericol social crescut. În acest sens, Curtea constată că, din punctul de vedere al finalității instituției, aceea a neaplicării unei pedepse, instituția renunțării la urmărirea penală este similară instituției renunțării la aplicarea pedepsei. Însă, din analiza dispozițiilor art.80 alin.(2) lit.d) din Codul penal, potrivit căruia instanța de judecată nu poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei, dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea mai mare de 5 ani, Curtea reține că, deși instituția renunțării la aplicarea pedepsei este aplicabilă după parcurgerea etapelor urmăririi penale, a camerei preliminare și a judecătii în fond a cauzei, legiuitorul a înțeles să restrângă sfera infracțiunilor pentru care instanța poate dispune această formă de individualizare a pedepsei, prin impunerea condiției prevederii unei pedepse cu închisoarea de cel mult 5 ani pentru infracțiunea săvârșită. Or, comparând competența dată procurorului cu cea dată judecătorului prin maniera de reglementarea a celor două instituții, Curtea constată că procurorul poate să renunțe la urmărirea penală pentru fapte mai grave (cu pedepse de până la 7 ani închisoare), spre deosebire de judecător, care poate să renunțe la aplicarea de pedepse, pentru fapte mai puțin grave (cu pedepse de până la 5 ani închisoare).

32. În același sens, Curtea constată că și acordul de recunoaștere a vinovăției, reglementat la art.478—488 din Codul de procedură penală, care, la fel ca și renunțarea la urmărirea penală, constituie tot o formă de justiție negociată, având la bază principiul oportunității, poate fi încheiat tot cu privire la infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau a închisorii de cel mult 7 ani, potrivit art.480 alin.(1) din Codul de procedură penală, însă, spre deosebire de renunțarea la urmărirea penală, acesta, pe de o parte, este supus controlului instanței de judecată căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond, iar, pe de altă parte, presupune întotdeauna aplicare unei pedepse, chiar dacă executarea acesteia este individualizată, conform prevederilor art.80—106 din Codul penal.

33. Pentru toate aceste motive, Curtea constată că renunțarea la urmărirea penală de către procuror, fără ca aceasta să fie supusă controlului și încuviințării instanței de judecată, echivalează cu exercitarea de către acesta a unor atribuții ce aparțin sferei competențelor instanțelor judecătorești, reglementată la art.126 alin.(1) din Constituție, potrivit căruia justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege. Pentru acest motiv, Curtea constată că renunțarea de către procuror la urmărirea penală, în condițiile reglementate la art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală, contravine normei constituționale anterior enunțate.

34. Cu privire la efectele pe care urmează a le produce prezenta decizie, Curtea constată că, pe întreaga perioadă de activitate a unui act normativ, acesta se bucură de prezumția de constituționalitate, astfel încât decizia nu se va aplica în privința proceselor definitiv soluționate până la data publicării sale în Monitorul Oficial al României, conform celor stabilite prin Decizia nr.126 din 3 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.185 din 11 martie 2016. Așadar, din ziua publicării prezentei decizii, competența procurorului de a dispune soluții de renunțare la urmărirea penală, conform art.318 din Codul de procedură penală, care să nu fie supuse controlului și încuviințării instanței judecătorești, încetează [a se vedea *mutatis mutandis*, cu privire la efectele deciziei de admitere a Curții Constituționale, Decizia nr.895 din 17 decembrie 2015, (paragraful 28)].

35. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, al art.1—3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Ion Vrăbete în Dosarul nr.32/225/2015 al Judecătoriei Drobeta-Turnu Severin și constată că dispozițiile art.318 din Codul de procedură penală sunt neconstituționale.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Judecătoriei Drobeta-Turnu Severin și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința din data de 20 ianuarie 2016.

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu opinia majoritară considerăm că excepția de neconstituționalitate referitoare la dispozițiile art.318 din Codul de procedură penală trebuia respinsă de către Curtea Constituțională, întrucât dispozițiile menționate sunt constituționale, în raport cu criticile formulate, pentru următoarele motive:

1. Renunțarea la urmărirea penală a fost introdusă de legiuitor în arhitectura dreptului procesual românesc, ca un element de noutate în privința soluțiilor de neurmărire penală ce pot fi dispuse de procuror, în scopul degrevării instanțelor judecătorești de sarcina soluționării unor cauze penale referitoare la fapte prevăzute de legea penală ce nu prezintă un pericol social ridicat. Această soluție este însoțită de sporirea garanțiilor procesuale în etapa urmăririi penale. Ea reprezintă o consecință a implementării în legislația procesual penală a principiului oportunității, care este specific sistemului de drept anglo-saxon și a fost preluat în sistemul dreptului continental din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, din motive de eficientizare a activității organelor judiciare.

În acest sens, cu privire la renunțarea la urmărire penală, Expunerea de motive a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală arată că „*renunțarea se poate dispune înainte de sesizarea camerei preliminare și implică alegerea optimă a unora dintre obligațiile care sunt stabilite în sarcina inculpatului, astfel încât să se asigure eficiența acestei modalități alternative*”.

Prin urmare, **soluția renunțării la urmărirea penală nu poate fi dispusă anterior administrării unor probe** din care să rezulte, în mod rezonabil, atât săvârșirea de către inculpat a faptelor reținute de organele de urmărire penală în sarcina lui, cât și îndeplinirea simultană a condițiilor prevăzute la art.318 alin.(1) și (2) din Codul de procedură penală, care denotă lipsa interesului public în continuarea urmăririi penale. De altfel, ca o **garanție a soluționării cauzelor penale prin renunțarea de către procuror la urmărirea penală doar în situația constatării unui pericol social redus al faptelor săvârșite**, legiuitorul a prevăzut, la alin.(6) al aceluiași art.318, că, în cazul neîndeplinirii cu rea-credință de către suspect sau inculpat a obligațiilor dispuse în sarcina sa, în termenul legal prevăzut la alin.(4) al art.318 din Codul de procedură penală — neîndeplinire ce ar conduce la concluzia conform căreia suspectul sau inculpatul, prin comportamentul său, determină existența unui pericol social în cauza supusă soluționării —, **procurorul revocă ordonanța, o nouă soluție de renunțare la urmărirea penală în aceeași cauză nemaifiind posibilă.**

Soluția prevăzută la art.318 din Codul de procedură penală se regăsește și în legislațiile altor state europene, precum și în alte sisteme de drept.

Astfel, în **Statele Unite ale Americii**, US Attorneys' Manual prevede că, pentru a renunța la acuzare pentru motivul lipsei unui interes substanțial federal, procurorul are în vedere toate considerentele relevante, printre care: prioritățile de aplicare a legii fundamentale, natura și gravitatea infracțiunii, efectul descurajator al trimiterii în judecată, gradul de vinovăție al persoanei față de faptă, antecedentele penale ale persoanei, disponibilitatea persoanei de a coopera pentru investigarea sau trimiterea în judecată a altora, condamnarea probabilă sau alte consecințe ale condamnării. Potrivit aceluiași manual, enumerarea anterior enunțată nu este limitativă și nu este de așteptat ca toți acești factori să fie îndepliniți, ci, doar ca, din ansamblul lor, să rezulte lipsa unui interes substanțial federal.

În **Canada**, atunci când decide inițierea și desfășurarea urmăririi penale în numele Coroanei, la nivel federal, consilierul Coroanei trebuie să ia în considerare două criterii: dacă există o probabilitate rezonabilă de condamnare bazată pe probe ce ar putea fi administrate în cauză, iar, în situația în care răspunsul la această întrebare este afirmativ, dacă o acuzare ar servi cel mai bine interesului public. Dacă răspunsul la ambele întrebări este afirmativ, testul deciziei de acuzare este îndeplinit. Dacă nu, dar acuzarea a fost deja formulată, aceasta va fi retrasă sau se va rămâne în stadiul procesual inițial.

În **Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord**, Codul pentru procurorii Coroanei prevede, la capitolul cu titlul „*Decizia asupra acuzării*”, că procurorii, poliția sau alte agenții de investigare decid dacă acuză sau nu un făptuitor, decizie care este luată pe baza a două criterii: posibilitatea administrării probelor care să conducă la o posibilă condamnare și interesul public.

În **Franța**, Codul de procedură penală face aplicarea principiului oportunității, prin reglementarea a două instituții ce aparțin sferei justiției negociate, respectiv compoziția penală și tranzacția. Astfel, Codul de procedură penală prevede compoziția penală, ca o instituție intermediară, între acordul de recunoaștere a vinovăției și renunțarea la urmărirea penală. Principala condiție pentru aplicarea acestei instituții este recunoașterea faptei, procedura având loc înaintea punerii în mișcare a acțiunii penale. În această situație, procurorul aplică o amendă și poate dispune o paletă foarte largă de măsuri de siguranță, cum sunt predarea bunurilor de care autorul s-a folosit la săvârșirea infracțiunii, renunțarea temporară la permisul de conducere sau de vânatoare, urmarea unui program de reabilitare pentru persoane dependente de alcool sau droguri etc. Totodată, Codul de procedură penală francez reglementează tranzacția, a cărei aplicare poate fi făcută în funcție de circumstanțele de gravitate ale

infracțiunii, de personalitatea și de situația materială a celui acuzat, de resursele acestuia și de acuzațiile care i se aduc. Astfel, cu toate că textul nu face vorbire despre noțiunea de „interes public”, acesta face trimitere la elementele care definesc interesul public, în termeni chiar mai succinți decât cei din cuprinsul art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală românesc, precum „circumstanțele și gravitatea infracțiunii”.

În **Belgia**, Codul judiciar prevede că procurorul regelui judecă asupra oportunității urmăririi penale.

În **Finlanda**, Legea cu privire la procedura penală reglementează cazurile în care procurorul poate decide să nu trimită în judecată, iar, în completare, alte două asemenea cazuri, aplicabile „cu excepția situației în care interesul public sau cel privat o cer”.

În **Republica Federală Germania**, Codul de procedură penală reglementează neurmărirea infracțiunilor minore, instituție conform căreia parchetul poate să renunțe la urmărire, cu aprobarea instanței competente să judece procedura principală, dacă vinovăția făptuitorului este considerată minoră și nu există un interes public în urmărirea sa. Totodată, Codul de procedură penală reglementează renunțarea la acțiune în instanță și încetarea procedurii, făcând trimitere la același criteriu al interesului public în urmărirea penală. În mod similar, prin referire la același criteriu, este reglementată în același Cod de procedură penală renunțarea la acțiune din motive politice.

În **Suedia**, Codul de procedură penală prevede că o investigație preliminară poate fi întreruptă, printre altele, dacă continuarea anchetei produce costuri care nu se găsesc într-o proporție rezonabilă cu importanța chestiunii și gravitatea infracțiunii.

În **Olanda**, Codul de procedură penală prevede renunțarea la urmărire penală, precizând că „o decizie de neurmărire poate fi luată pe considerente de interes public”.

În fine, **Codul de procedură penală austriac** prevede *neurmărirea cazurilor de mică importanță*, arătând că, dacă procurorul a inițiat deja urmărirea penală, acesta poate renunța la ea, dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții: răul produs prin infracțiune este considerat a fi redus, aspect care este stabilit în funcție de gradul de vinovăție, consecințele infracțiunii, comportamentul acuzatului după săvârșirea infracțiunii, în mod special eforturile acestuia pentru repararea prejudiciului cauzat sau alte împrejurări care sunt luate în considerare, de obicei la individualizarea pedepsei; o pedeapsă sau o sancțiune de aceeași natură juridică apar ca fiind nepotrivite în scopul de a împiedica acuzatul să comită alte infracțiuni sau să interacționeze cu alte persoane în vederea săvârșirii infracțiunii.

2. În ceea ce privește pretinsa lipsă de claritate, precizie și previzibilitate a sintagmei „*interes public*”, din cuprinsul art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală, reținem că, într-adevăr, Codul penal și Codul de procedură penală nu definesc în mod expres noțiunea anterior referită. Cu toate acestea, interpretând logic dispozițiile art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală, constatăm că, în cuprinsul acestora, **sunt prevăzute criteriile ce trebuie avute în vedere de către procuror la stabilirea existenței interesului public în urmărirea infracțiunilor** pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult 7 ani. Astfel, potrivit alin.(1) al art.318 din Codul de procedură penală, în aprecierea pe care o face, procurorul trebuie să analizeze următoarele aspecte: conținutul faptei, modul și mijloacele de săvârșire, scopul urmărit, împrejurările concrete de săvârșire și urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii. De asemenea, conform alin.(2) al art.318 din Codul de procedură penală, atunci când autorul faptei este cunoscut, *la aprecierea interesului public* sunt avute în vedere și persoana suspectului sau a inculpatului, conduita acestuia anterioară săvârșirii infracțiunii și eforturile depuse pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii. În urma acestei analize, procurorul poate decide să continue urmărirea penală sau, dimpotrivă, să renunțe la ea. Această opțiune este, conform normei criticate, rezultatul aprecierii interesului public existent în urmărirea penală și, într-un final, în pedepsirea săvârșirii faptelor cercetate.

Prin urmare, interesul public în urmărirea sau în renunțarea la urmărirea unor fapte prevăzute de legea penală reprezintă interesul statului în pedepsirea săvârșirii respectivelor fapte sau în renunțarea la pedepsirea lor, în funcție de circumstanțele reale ale faptei sau cele personale ale făptuitorului, **criteriile aprecierii acestui interes fiind cele enumerate, expressis verbis, la alin.(1) și (2) ale art.318 din Codul de procedură penală. Astfel, metoda legală de determinare a interesului public** în continuarea urmăririi penale sau în renunțarea la aceasta, care nu semnifică altceva, în cazul dispozițiilor art.318 alin.(1) și (2) din Codul de procedură penală, decât interesul public în realizarea actului de justiție, este una **lipsită de echivoc**. Așa fiind, **sensul noțiunii de „interes public”** din cuprinsul textului criticat **este dedus, în mod direct**, prin interpretarea logică a acestei norme.

Pentru aceste motive apreciem că **lipsa definirii exprese** în Codul penal sau în Codul de procedură penală a noțiunii de „*interes public*”, din cuprinsul dispozițiilor art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală, **nu încalcă cerințele de claritate, precizie și previzibilitate ale textului criticat**.

Așa cum rezultă din considerentele de drept comparat invocate la punctul anterior, interesul public este circumstanțiat, în mod similar, și în alte sisteme de drept în care este reglementată, sub o formă sau alta, instituția renunțării la urmărirea penală. Astfel, în legislația procesual penală din **Statele Unite ale Americii** renunțarea la acuzare este făcută de către procuror și se bazează pe aprecierea *interesului*

substanțial federal, care este determinat prin verificarea îndeplinirii unor condiții similare celor prevăzute la art.318 alin.(1) din Codul de procedură penală, respectiv prioritățile de aplicare a legii fundamentale, natura și gravitatea infracțiunii, efectul descurajator al trimiterii în judecată, gradul de vinovăție al persoanei față de faptă. La rândul său, **legislația procesual penală canadiană** prevede *interesul public* drept criteriu al testului deciziei de acuzare făcută de consilierul Coroanei. Obligația realizării aceluiași test, conform aceluiași criteriu, al *interesului public*, este reglementată în sarcina procurorului și în Codul pentru procurorii Coroanei din **Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord**. De asemenea, **Legea cu privire la procedura penală finlandeză** obligă procurorul la evaluarea *interesului public* și al celui privat atunci când decide cu privire la trimiterea în judecată. Un demers asemănător este reglementat și în **Codul de procedură penală german**, care prevede renunțarea, de către parchet, la urmărirea penală, în situația în care *nu există interes public* în urmărirea unei infracțiuni. Fără a face referire expresă la noțiunea de interes public, **Codul de procedură penală suedez** prevede posibilitatea întreruperii unei investigații preliminare în cazul inexistenței unei proporții rezonabile între costurile anchetei și importanța și gravitatea infracțiunii comise. În fine, pe aceleași considerente, de *interes public*, poate fi luată, de către parchet, o decizie de neurmărire penală și conform **Codului de procedură penală olandez**.

3. Referitor la numărul mare al infracțiunilor în cazul cărora poate fi incidentă instituția renunțării la urmărirea penală și la pericolul social crescut al acestor infracțiuni, determinate de limita prea mare a pedepsei prevăzută de lege pentru aceste infracțiuni, respectiv închisoarea de cel mult 7 ani, este de remarcat, în primul rând, faptul că verificarea și **constatarea neconstituționalității** unor dispoziții legale de către instanța de contencios constituțional **nu pot fi făcute pe baza unor criterii cantitative**, ci prin aprecieri calitative, rezultat al raportării textelor legale criticate la dispozițiile constituționale invocate în susținerea excepției. Așa fiind, aspectul conform căruia majoritatea infracțiunilor, prevăzute în Codul penal și în legile speciale, se încadrează în categoria infracțiunilor pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau a închisorii de cel mult 7 ani nu constituie un veritabil argument de neconstituționalitate.

De asemenea, în ceea ce privește susținerea privind pericolul social crescut al infracțiunilor din categoria anterior menționată, opinăm că, în mod corect, legiuitorul a reglementat această *condiție a limitei maxime a pedepsei ce trebuie să fie îndeplinită cumulativ cu cele enumerate în cuprinsul art.318 alin.(1) și (2) din Codul de procedură penală*, **condiții a căror coexistență poate duce, de la caz la caz, la concluzia pericolului social scăzut al faptelor săvârșite**, pericol ce diminuează sau anulează interesul public în urmărirea penală a acestora.

4. Referitor la constatarea de către Curtea Constituțională a încălcării, prin prevederile art.318 din Codul de procedură penală, a principiului separației funcțiilor judiciare și, în consecință, a dispozițiilor art.126 alin.(1) din Constituție, precum și la concluzia, explicit exprimată de către instanța de contencios constituțional în considerentele Deciziei nr.23 din 20 ianuarie 2016, conform căreia viciile de neconstituționalitate constatate prin această decizie ar putea fi remediate prin reglementarea controlului judecătoresc cu privire la soluțiile de renunțare la urmărirea penală dispuse de procuror, constatăm că **un astfel de control al instanțelor judecătorești asupra soluțiilor de renunțare la urmărirea penală este deja reglementat în cuprinsul Codul de procedură penală**. În acest sens reținem că dispozițiile art.319 din Codul de procedură penală prevăd **continuarea urmăririi penale la cererea suspectului sau a inculpatului**, arătând, la alin.(1) al acestui articol, printre altele, că, în cazul renunțării procurorului la urmărirea penală, suspectul sau inculpatul poate cere, în termen de 20 de zile de la primirea copieii de pe ordonanța de soluționare a cauzei, continuarea urmăririi penale. De asemenea, **împotriva soluției de renunțare la urmărirea penală**, la fel ca și în cazul soluției de clasare, **părțile interesate pot formula plângere**, conform art.339 alin.(1) și (4) din Codul de procedură penală, ce va fi soluționată de prim-procurorul parchetului sau, după caz, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel ori de procurorul șef de secție al parchetului în cadrul căruia a fost dispusă soluția de neurmărire. Totodată, potrivit art.340 alin.(1) din Codul de procedură penală, persoana a cărei plângere împotriva soluției de clasare sau renunțare la urmărirea penală, dispusă prin ordonanță sau rechizitoriu, a fost respinsă, conform art.339 mai sus arătat, poate face plângere, în termen de 20 de zile de la comunicare, **la judecătorul de cameră preliminară de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță**. Cu privire la acest aspect subliniem faptul că, având în vedere caracterul general al dispozițiilor art.339 din Codul de procedură penală, care este intitulat „*Plângerea împotriva actelor procurorului și reglementează „plângerea împotriva măsurilor luate sau a actelor efectuate de procuror ori efectuate pe baza dispozițiilor date de acesta”, plângerea împotriva ordonanței de renunțare la urmărirea penală poate avea ca obiect inclusiv obligațiile dispuse de procuror în sarcina suspectului sau a inculpatului*, conform prevederilor alin.(3) al art.339, obligații a căror dispunere va fi supusă, în acest fel, controlului instanței de judecată.

Prin urmare, din analiza dispozițiilor procesual penale antereferite, constatăm că pentru toate situațiile în care una dintre părțile procesului penal este nemulțumită de soluția de renunțare la urmărirea penală pronunțată de procuror, Codul de procedură penală prevede căi de atac specifice, care constau

În formularea de plângeri ce sunt adresate procurorului ierarhic superior și, în final, instanței de judecată căreia i-ar reveni competența să soluționeze cauza în primă instanță.

Așa fiind, apreciem că **nu poate fi susținută lipsa controlului instanței judecătorești asupra soluției de renunțare la urmărirea penală**. Prin urmare, părțile care se consideră prejudiciate prin renunțarea la urmărirea penală beneficiază de dreptul de a se adresa unei instanțe pentru a-și apăra interesele, dispozițiile Codului de procedură penală oferindu-le garanțiile specifice accesului liber la justiție, dreptului la un proces echitabil și dreptului la un recurs efectiv, prevăzute la art.21 din Constituție și art.6 și 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Pentru toate aceste considerente conchidem că **nu poate fi reținută încălcarea prin dispozițiile art.318 din Codul de procedură penală a prevederilor art.1 alin.(5) și art.126 alin.(1) din Constituție** și, în consecință, că **excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.318 din Codul de procedură penală ar fi trebuit să fie respinsă, ca neîntemeiată**.

PREȘEDINTE
AUGUSTIN ZEGREAN

Judecător,
Daniel Marius Morar

Judecător,
Mircea Ștefan Minea